

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO
z dnia 13 kwietnia 2017 r.
w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w miejscowości Sypniewo (gmina Sypniewo, powiat makowski) z 40-lecia na Niepodległości.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Wójtowi Gminy Sypniewo.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944 - 1989.

Art. 6 ust. 2 ustawy normuje, że w przypadku niewykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1 przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego.

Należy podkreślić, że Rada Gminy Sypniewo nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy 40-lecia. Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięi Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1 (pismo z dnia 24 listopada 2017 r. znak WNP-I.40.659.2017.KS). Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwane

na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do organu nadzoru w dniu 6 grudnia 2017 r. (pismo z dnia 6 grudnia 2017 r. znak BUW-940-229(4)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, nazwa ulicy 40-lecia mieści się w zakresie normy art. 1 ustawy.

Nazwa 40-lecia została nadana w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a kontekst nadania tej nazwy w roku 1985 wskazuje na odniesienie do czterdziestolecia PRL.

Zgodnie ze stanowiskiem Instytutu Pamięci Narodowej, należy stwierdzić, że Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL) była oficjalną nazwą niesuwerennego, zależnego od Związku Sowieckiego państwa komunistycznego, formalnie przyjętą 22 lipca 1952 r. Funkcjonowała oficjalnie do 31 grudnia 1989 r. Zarówno w okresie komunizmu, jak i po odzyskaniu niepodległości przyjęło się nazwą PRL określać także okres wcześniejszy, to jest lata 1944-1952, stąd jako punkt odniesienia do świętowania kolejnych rocznic istnienia PRL komuniści przyjmowali fikcyjną datę stworzenia przez Stalina Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, to jest 22 lipca 1944 r. Nazwę PRL oficjalnie wprowadzono do *Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*, ogłoszonej 22 lipca 1952 r. po uwzględnieniu wszystkich poprawek naniesionych przez Józefa Stalina. W związku z powyższym nazwa PRL jest ściśle związana z funkcjonującym pod sowiecką ochroną na ziemiach polskich totalitarnym, komunistycznym systemem władzy, budowanym na polskich ziemiach od 1944 r. przez Związek Sowiecki, wbrew suwerennym prawom Rzeczypospolitej Polskiej. Pełna zależność PRL od ZSRS pociągała za sobą realizację przez jej władze w całym okresie istnienia priorytetów polityki sowieckiej, traktowanych jako nadrzędne wobec interesów obywateli polskich. Immanentnymi cechami PRL były likwidacja gospodarki wolnorynkowej, gwałcenie swobód obywatelskich i praw człowieka oraz liczne, w myśl obowiązującego prawa niepodlegające przedawnieniu, zbrodnie (w tym mordy sądowe) popełniane pod osłoną instytucji państwowych PRL. Nazwa ta wciąż utrwała tezy propagandy politycznej i indoktrynacji społeczeństwa z okresu komunizmu. Faktycznie stanowi wyraz lekceważenia pamięci ofiar komunistycznego totalitaryzmu oraz braku szacunku dla dorobku walki Polaków o wolność obywatela i niezawisłość Państwa w XX wieku. Tym samym jakiegokolwiek próby uczczenia rocznic istnienia PRL (w tym 40-lecia) nie są dopuszczalne w świetle art. 1 ust. 1 ustawy.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy Wojewoda Mazowiecki jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy z ulicy 40-lecia na ulicę Niepodległości.

Nowa nazwa ulicy odnosi się do tradycji polskich walk o wolność, ukoronowanych w roku 1918 odzyskaniem niepodległości przez Polskę. Jednocześnie nawiązuje do bliskich już obchodów stulecia odzyskania niepodległości w roku 2018. Niepodległość jest jedną z najważniejszych wartości w polskiej tradycji. Jest podstawowym warunkiem bytu i rozwoju narodu we wszystkich jego sferach. Dotyczy niezależności od wpływu zewnętrznego innych państw zarówno w sferze politycznej, kulturalnej jak i gospodarczej, ale również wolności wewnętrznej człowieka, o której wspominał w swoim nauczaniu prymas Stefan Wyszyński oraz ks. Jerzy Popiełuszko. Na tradycję niepodległościową składają się pierwsze zrywy Konfederacji Barskiej przeciw rosyjskiej dominacji nad Rzeczpospolitą, jak również Insurekcja Kościuszkowska, Powstanie Listopadowe, Powstanie Styczniowe, czy Powstanie Warszawskie. Tradycje niepodległościową tworzą także postawy pozytywistycznej pracy organicznej skierowanej na wzmocnienie świadomości oraz siły społecznej i gospodarczej narodu polskiego. Jest to także tradycja zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego, skutecznej obrony przed agresją bolszewicką w roku 1920, tradycja odzyskania Lwowa i szeregi innych zrywów, które przyniosły Polsce niepodległość w latach 1918 - 1920. Z tej tradycji niepodległościowej wyrósł etos budowy silnego i sprawnego państwa ucieleśniany przez osiągnięcia II Rzeczpospolitej. Idee niepodległościowe legły u podstaw oporu Polaków wobec wszelkich form totalitaryzmów (niemieckiego nazizmu oraz sowieckiego komunizmu) i były realizowane poprzez Polskie Państwo Podziemne w czasie II wojny światowej, walkę żołnierzy powojennego Powstania Antykomunistycznego, opór Kościoła katolickiego w czasach PRL oraz przez idee „Solidarność” powstałej wkrótce po wizycie papieża Jana Pawła II w Ojczyźnie.

Nowa nazwa jest zgodna z obowiązującym porządkiem prawnym i nie narusza art. 1 ust. 1 ustawy.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na beczynność Gminy w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. *o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Gminie przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI

Zdzisław Szipera

